

OVERWEGING: VREDE DOOR GERECHTIGHEID

DATUM : 22 september 2019

VOORGANGER: Jan Groot

EERSTE LEZING : Amos 8, 4-7

EVANGELIE: Lucas 16, 10-13

Overweging

De broeders van de gemeente van ons klooster hebben een open brief geschreven, gericht aan premier Rutte en aan de fracties van de Tweede Kamer. Onderwerp is de onmenselijke leefsituatie van de Syrische vluchtelingen op vier Griekse eilanden. De broeders herinneren de premier en de Kamer aan de Nederlandse toezegging om een aantal van die vluchtelingen in ons land toe te laten. Aan die toezegging is tot op heden niet voldaan.

Ik moest in de aanloop naar deze zondag aan deze brief denken. Het zijn de Schriftteksten van vandaag én de Vredesweek die me ertoe brengen om hier over de brief te beginnen. Het gaat erin om betrouwbaarheid, 'houd je aan je woord', en om het lot van duizenden machteloze mensen, die maar moeten wachten en wachten. De media zijn op dit moment – begrijpelijk en terecht – sterk bezig met de herdenking van 75 jaar bevrijding, en de Kamer heeft het druk met de miljarden die we als land zouden moeten besteden, maar dat met die vluchtelingen, dat is een vergeten groot drama van vandaag dat maar voortduurt.

Laten we samen eerst eens kijken wat de Schriften ons te zeggen hebben. Voor Lucas, de evangelist van het jaar, is arm-en-rijk één van de kernthema's van zijn bijzondere geschrift over Jezus. Hij is vaak hard en scherp als het hierover gaat, en ook over de maatschappelijk tweedeling die dat altijd weer geeft. Vandaag legt hij de vinger op vormen van onbetrouwbaarheid in zaken van geld en goed, zoals ze steeds weer, ook in onze tijd, aan het licht komen. 'Oneerlijk in het kleine, betekent ook vaak oneerlijk in het grote', zegt hij.

En ook: 'Als je onbetrouwbaar bent in financiële zaken, dan zal niemand je dingen toevertrouwen die werkelijk belangrijk zijn'.
En dan is er de oneliner, waar deze spreuken op uitlopen:
'Je kunt niet tegelijk God dienen én de mammon' (de geldduivel).

De lezing uit Amos sluit hier naadloos op aan.
Die boerenprofeet is vanuit het Zuiden naar het welvarende en decadente Noorden van Israël gegaan. Hij zet de kooplieden daar met felle woorden op hun nummer, wast ze de oren, want ze zijn – nota bene - uit op de ondergang van de armen en de machtelozen van het land. Hoe ze dat doen?
We hoorden sprekende en schrijnende voorbeelden: knoeien met maten en gewichten, en kaf verkopen als graan. Dat is het gesjoemel dat de geldduivel mensen influistert. Het gaat altijd het eerst ten koste van de armen in hun weerloosheid. Voor God zijn dit soort praktijken wandaden, onvergefelijk, een doodzonde. Er staat: "Dit zweert de Eeuwige: 'nooit zal ik één van jullie daden vergeten'".

Deze viering op Vredeszondag heeft als motto: 'vrede door gerechtigheid'.
Er zijn in onze dagen (zoals altijd trouwens) heel wat grote problemen, dingen waar velen van ons zich zorgen over maken. Ik denk bijvoorbeeld aan de klimaatproblemen., Dezer dagen gaan daar overal ter wereld veel - vooral jonge - mensen de straat voor op. Ik ben er diep van overtuigd dat het in de grond van de zaak aankomt op meer rechtvaardigheid en gerechtigheid; het gaat gewoon om de grote durf tot eerlijker delen: wereldwijd, en binnenslands, en dichtbij huis. Dat sticht vrede!
Economische groei wordt al te vaak naar voren gebracht als iets dat – 'vanzelfsprekend' – onze grootste zorg en ons belangrijkste doel zou moeten zijn, maar ze gaat op allerlei manieren meestal ten koste van natuur en milieu, én van menselijk welzijn en geluk. Het is de kunst en de uitdaging om de balans en de menselijke maat weer terug te vinden!
Dat profetische pleidooi wordt de laatste jaren gelukkig steeds luider en breder gehoord. De vrede tussen de volken is daar uiteindelijk heel erg bij gebaat.

En wij, zoals we hier zitten?
Wij zijn mensen van goede wil,
anders waren we hier niet.
En we kunnen ons maar wat machteloos voelen
bij wat er allemaal speelt
en bij wat er aan zorgelijke dingen op ons afkomt.
Gelukkig staan we met steeds méér mensen stil,
bij wat we eten en drinken, bij ons vervoer,
de energie in huis, noem maar op.
Er worden heel veel kleine en grote concrete keuzes gemaakt
voor meer duurzaamheid.
En tal van lokale initiatieven (denk bij ons hier aan de Groene Kerk)
verspreiden zich als een olievlek over het land.

En de geldduivel?
Die is in de grote wereld heel actief,
kijk maar naar al die vormen van geldgeweld,
deze week nog, de moord op advocaat Derk Wiersum,
met vreselijke gevolgen, vooral voor zijn geliefden.
Maar de macht, de slinkse invloed van de geldduivel,
is ook iets van dichtbij huis:
geldkwesties verzieken in allerlei verbanden en op allerlei plekken
onze menselijke verhoudingen,
en drijven ons soms voor altijd bij elkaar vandaan.
Het evangelie van vandaag drukt ons daarom op het hart:
wees in het omgaan met geld en goed
betrouwbaar en rechtvaardig, tot in het kleinste toe!
Zo klein kan de vrede beginnen!